

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีข้อจำกัดมากมายเมื่อต้องรับมือกับสถานการณ์ทางการตลาดที่แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว การล่มสลายทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนสิ้นคลอนความศรัทธาและยิ่งเพิ่มแรงกดดันต่อภาครัฐ การถดถอยทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วโลกในปลายทศวรรษที่ 1980 ทำให้พุ่งความสนใจมาที่บทบาทอันสำคัญยิ่งของการศึกษา (Fiske, 1999: คำนำธนาคารโลก ผู้แปล, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ประเทศไทยนั้นเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่ได้ทุ่มเทงบประมาณด้านการศึกษาจน United Nations Development Programme (NUDP) องค์การสหประชาชาติที่ดูแลเรื่องการศึกษาได้จัดให้ประเทศไทยเป็น 1 ใน 3 กลุ่มแรกของประเทศที่ได้ลงทุนด้านการศึกษามากที่สุด แต่ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็น 1 ใน 3 กลุ่มท้าย (อ้างถึงในยังยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2547: 11-23) ซึ่งวันชัย ศิริชนะ (2540) และ สงบ ลักษณะ (2541) ได้วิเคราะห์ถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนระบบการจัดการและการประกันคุณภาพการศึกษาของไทยไว้สอดคล้องกันสรุปได้เป็น 4 ประเด็นสำคัญคือ ประเด็นแรก เนื่องจากสังคมขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตให้ได้ตรงตามความต้องการในการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเกิดขึ้นตลอดเวลา ประเด็นที่สองคือ ความไม่เสมอภาคกันในการได้รับบริการทางการศึกษาและไม่ทัดเทียมกันในคุณภาพการศึกษาบัณฑิตที่จบการศึกษามีระดับคุณภาพที่แตกต่างกัน ประเด็นที่สามคือ การลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาของไทยกับต่างประเทศ และ ประเด็นที่สี่ เพื่อการสร้างความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนของการประกันคุณภาพของประเทศไทยในการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาและบุคลากรในสถาบันได้มีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ ในสถาบันอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ด้วยแรงผลักดันจากหลายฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน การประกันคุณภาพการศึกษาของไทยได้ถูกทบทวนและก่อตัวขึ้นเป็นแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษา และสะท้อนออกมาอย่างเป็นทางการโดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 โดยในมาตรา 47 กำหนดไว้ว่าให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร (พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) กล่าวได้ว่ากว่าครึ่งทศวรรษที่ผ่านมาการศึกษาไทยทุกระดับได้มีความตื่นตัวในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษากันเป็นอย่างมากในทุกๆระดับการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

แนวปฏิรูปการศึกษาที่เน้นความมีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานแต่หลากหลายด้านการปฏิบัติ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการประกันคุณภาพด้วยระบบหรือรูปแบบที่แตกต่างกัน แม้จะใช้แบบแผนองค์ประกอบคุณภาพที่ทบวงมหาวิทยาลัยประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2539 ก็ตาม แต่ด้วยความหลากหลายด้านวิสัยทัศน์และความเชื่อของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบกับความแตกต่างด้านบริบทของสถาบันเหล่านั้น ทำให้เกิดความหลากหลายในการใช้ระบบและแนวทางการดำเนินงาน กลุ่มของดัชนีและเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ของมหาวิทยาลัย/ วิทยาลัย คณะวิชา สำนัก และภาควิชา มีลักษณะและจำนวนต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน (อุทุมพร จามรมาน, 2544) บางแห่งก็ได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาระบบที่เหมาะสมกับบริบทของตน ซึ่งนับตั้งแต่เริ่มมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษากันอย่างจริงจังหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีโครงการวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ แต่การศึกษาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในระดับอุดมศึกษานั้นมีน้อยมากอีกทั้งผลการศึกษายังไม่มีความชัดเจน เนื่องจากการดำเนินงานของสถาบันส่วนใหญ่อยู่ในระยะเริ่มต้น (อมรวิรัช นาคกรรพ, 2543; รุ่งอรุณ สุเวชวัฒน์กุล, 2543) จึงทำให้เกิดข้อจำกัดเกี่ยวกับสารสนเทศที่จะใช้ในตัดสินใจเพื่อการบริหารจัดการศึกษาต่อไป

ประสิทธิผลนั้นเป็นเครื่องตัดสินในขั้นสุดท้ายว่าการบริหารและการดำเนินงานขององค์กรมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด (ภรณ์ กิริติบุตร, 2529) โดยนัยนี้การศึกษาประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษาในอันที่จะนำมาซึ่งสารสนเทศที่ว่า การประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้ดำเนินมานั้นมีประสิทธิผลอยู่ในระดับใดและมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผล สารสนเทศดังกล่าวจึงจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน ยังผลให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลสูงสุดต่อไป ซึ่งจากการศึกษาวิจัยของ ชลัช จงสืบพันธ์ และคณะ (2545) ได้พบว่าการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความก้าวหน้ามากกว่าในสาขาอื่นๆ ประกอบกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพของกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพนั้น ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เนื่องจากการประกาศใช้นโยบายการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2539 และการมีสภาวิชาชีพเข้ามาดูแล กำกับ ตรวจสอบ และ/หรือให้แนวทางในการจัดการศึกษาของคณะวิชา ดังนั้นการศึกษาในสาขาวิชาดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับตัวแปรเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้ดีกว่าการศึกษาในสาขาวิชาอื่นๆ

ผลจากการศึกษาแนวคิด The EFQM Excellence Model หรือ The European Foundation for Quality Management (Zalri, 1998) อ้างถึงในสำนักงานปฏิรูปการศึกษา,

2545) รวมทั้งผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประสิทธิภาพขององค์กรรวมจำนวน 17 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ใช้การบรรลุเป้าหมาย ด้านพันธกิจขององค์กรเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ โดยองค์กรที่เป็นสถาบันการศึกษาอุดมศึกษานั้นมี เป้าหมายสูงสุดในการที่จะบรรลุพันธกิจหลักของสถาบัน อันได้แก่การประสบความสำเร็จในด้านการผลิตบัณฑิต การบริการวิชาการแก่สังคม การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แต่เนื่องจากการที่การดำเนินงานประกันคุณภาพตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นั้นเพิ่งเริ่มดำเนินการ ได้ยังไม่ครบวงจรรอบการผลิต จึงยังไม่สามารถวัดผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานประกันคุณภาพ ได้อย่างเต็มที่ ซึ่ง Cheng (1986b; 1993h; 1994d อ้างถึงใน Cheng, 1996) ได้เสนอแนะว่า กรณีดังกล่าวควรวัดประสิทธิผลที่เกิดขึ้นระหว่างทางหรือที่เรียกว่า "ประสิทธิผลเชิงกระบวนการ" แทน โดยผู้วิจัยจะใช้กรอบจากผลการวิเคราะห์เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาของ สภาผู้แทนราษฎร (อ้างถึงในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2545) เป็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในนั้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ และการปฏิบัติงานแบบวงจรคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยยังจะได้วัดประสิทธิผลด้านความพึงพอใจในงานของบุคลากรเพิ่มเติมอีกด้วย

ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลนั้น ผลจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี รวมทั้ง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทั้งในและต่างประเทศรวมจำนวน 22 เรื่อง และนำมาบูรณาการกับผลการศึกษานำร่อง ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพมีอยู่ 7 ประการ ได้แก่ การที่บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพภายใน การทำงานเป็นทีม การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ความพร้อมด้านทรัพยากร วัฒนธรรมคุณภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และขนาดของคณะวิชา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญสองประการ ประการแรกเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของคณะวิชาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการดำเนินด้านการประกันคุณภาพภายใน ของ คณะวิชาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา การศึกษา พ.ศ. 2542 ของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ทำให้ประสิทธิผลที่เป็น ผลลัพธ์สุดท้าย (end outcome) ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษานั้นยังไม่ ชัดเจน การศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาเฉพาะประสิทธิผลระหว่างดำเนินการ (intermediate outcome) ซึ่ง ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ

การปฏิบัติงานแบบวงจรคุณภาพ และความพึงพอใจในงานของบุคลากร ส่วนตัวแปรเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ ทักษะคติของบุคลากรต่อการประกันคุณภาพภายใน การทำงานเป็นทีม ความเพียงพอด้านทรัพยากร การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมคุณภาพ และขนาดของคณะวิชา

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในระดับคณะวิชาที่เปิดสอนสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เนื่องจากชลัช จงสีบพันธ์ และคณะ (2545) ได้ทำการศึกษาดิตตามผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพนั้น มีความก้าวหน้ามากกว่าในสาขาอื่นๆ ดังนั้นการศึกษาในสาขาวิชาดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับตัวแปรเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพได้ดีกว่าการศึกษาในสาขาวิชาอื่นๆ โดยได้ทำการศึกษาในคณะวิชาที่เปิดสอนสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพตามมาตรฐานการจำแนกสาขาวิชาทางการศึกษา (International Standard Classification of Education = ISCED) ได้แก่การจัดการศึกษาในสาขาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สาขาพยาบาลศาสตร์ สาขาทันตแพทยศาสตร์ สาขานาฬิกาศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์ (เทคนิคการแพทย์ สาธารณสุขศาสตร์ อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม) ซึ่งคณะวิชาที่จัดการศึกษาในสาขาดังกล่าวในประเทศไทยทั้งภาครัฐและเอกชนมีทั้งสิ้น 118 แห่ง

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกันด้านอายุ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาของประสบการณ์ในการทำงาน นั้นมีการรับรู้ด้านสภาพการดำเนินงานของคณะวิชา ไม่แตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถาบันจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ระหว่างทาง (intermediate outcome) เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การบรรลุพันธกิจของสถาบัน

โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายใน สำหรับกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง โมเดลลิเนียร์ที่แสดงรูปแบบ และลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นสาเหตุ ได้แก่ ทักษะคติของบุคลากรต่อการประกันคุณภาพภายใน การทำงานเป็นทีม การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ความพร้อมด้านทรัพยากร วัฒนธรรมคุณภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และขนาดของคณะวิชา กับตัวแปรที่เป็นผล ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ การทำงานแบบวงจรคุณภาพ และความพึงพอใจในงานของบุคลากร

ประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระดับของความสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการศึกษา ซึ่งจะวัดประสิทธิผลเชิงกระบวนการและผลด้านความพึงพอใจในงานของบุคลากร ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในครอบคลุมสองความหมาย ดังนี้ **ประสิทธิผลระยะที่หนึ่ง** หมายถึง ระดับของความสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่มีอยู่ก่อนที่คณะวิชาจะมีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และ**ประสิทธิผลระยะที่สอง** หมายถึง ระดับของความสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่มีหลังจากที่คณะวิชาได้มีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แล้ว โดยจะวัดประสิทธิผลจากการรับรู้ของบุคลากรครอบคลุมด้านการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ การปฏิบัติงานแบบวงจรคุณภาพ และความพึงพอใจในงานของบุคลากร

ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การรับรู้ในความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน วัดโดยให้บุคลากรตอบแบบวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Ajzen (2002)

การทำงานเป็นทีม หมายถึง ลักษณะการทำงานร่วมกันของบุคลากรในคณะวิชา/วิทยาลัยที่มีลักษณะเป็นทีมประสานงาน (functional team) ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ด้านคือ การมีเป้าหมายร่วมกัน การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย การทำงานร่วมกัน การสร้างความคล่องตัวในการทำงาน การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร และการร่วมกันทบทวนการทำงาน วัดโดยให้บุคลากรของสถาบันตอบแบบสอบถามการทำงานเป็นทีม โดยใช้เครื่องมือวัดการทำงานเป็นทีมบนพื้นฐานของทฤษฎีของ Woodcock (1989) ซึ่งชุดิมา มาลัย (2538) พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้อีกครั้งก่อนมีการนำไปใช้จริง

การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร หมายถึง การจัดเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมต่อการประกันคุณภาพภายใน ครอบคลุม 3 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นหาความต้องการจำเป็นและการวางแผนในการพัฒนาบุคลากร การดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร และการประเมินติดตามหลังการฝึกอบรม

ความพร้อมด้านทรัพยากร หมายถึง สภาพความเหมาะสมของโครงสร้างองค์กร ความพร้อมด้านบุคลากร ความสามารถของนักวิชาการ และความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการเงิน วัดโดยใช้แบบวัดความพร้อมด้านทรัพยากรจากการรับรู้ของบุคลากรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

วัฒนธรรมคุณภาพ หมายถึง ระบบความเชื่อ และค่านิยมของบุคลากรในคณะวิชาที่จัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ วัดโดยใช้แบบวัดความเชื่อ และค่านิยมตามแนวคิดของวัฒนธรรมคุณภาพที่ Dedert, Louis, & Schoeder (2001) ได้พัฒนาขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงด้วยการแปลย้อนกลับ (back translation) และนำไปทดลองใช้ก่อนการนำไปใช้จริง

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่เชื่อให้เกิดความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยลักษณะสำคัญสองด้านตามแนวคิดของ Silins (1994) คือ ลักษณะของการเป็นผู้นำการปฏิรูป และลักษณะของการเป็นผู้จัดการ วัดโดยให้บุคลากรของคณะวิชา/ วิทยาลัยตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ Silins พัฒนาขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงด้วยการทำการแปลย้อนกลับ (back translation) และนำไปทดลองใช้ก่อนการนำไปใช้จริง

ขนาดของคณะวิชา หมายถึง จำนวนของบุคลากรทุกระดับ รวมทั้งนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งหมดในแต่ละคณะวิชาที่จัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะตัวของผู้เรียน โดยจัดการเรียนรู้ตามความสามารถและความถนัดการฝึกปฏิบัติและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียน วัดจากการรับรู้ของคณาจารย์ครอบคลุม 2 ด้านคือกระบวนการเรียนรู้ของนิสิต/นักศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนของครู วัดโดยให้คณาจารย์ตอบแบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎีและการสังเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 โดยผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ก่อนมีการนำไปใช้จริง

การบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ หมายถึง ลักษณะการบริหารงานที่ผู้บริหารมีการมอบหมายอำนาจในการปฏิบัติงาน และมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมโดยการแบ่งปันข้อมูล การแบ่งปันอำนาจ และการแบ่งปันอิทธิพลแก่บุคลากรทุกระดับ วัดจากการรับรู้ของบุคลากรโดยการตอบแบบสอบถามการบริหารแบบกระจายอำนาจที่ อภิญา กังสนารักษ์ (2544) พัฒนาขึ้น บนพื้นฐานทฤษฎีของ (House, 1976), Anthony (1978), และ Hay (1987) โดยผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ก่อนมีการนำไปใช้จริง

การปฏิบัติงานแบบวงจรคุณภาพ หมายถึง แนวทางการปฏิบัติงานตามแนวคิดวงจรการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพของ Deming วัดโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ส่วนส่วนที่หนึ่งเป็นการวางแผนกลยุทธ์ สร้างขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดการประกันคุณภาพแบบมัลติคอมบัลดริจด์ ส่วนที่สองเป็นกิจกรรมด้านการปฏิบัติตามแผนงานที่เป็นพันธกิจของสถาบันทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนที่สามเป็นขั้นตอนในการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย และส่วนที่สี่เป็นขั้นตอนในการปรับปรุงแก้ไขกรณีที่ผลการประเมินไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และมาตรการในการพัฒนาเพื่อเข้าสู่ระดับคุณภาพที่ตั้งไว้ตามเป้าหมาย

ความพึงพอใจในงานของบุคลากร หมายถึง ความรู้สึกของบุคลากรต่องานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ในคณะวิชา/วิทยาลัยของตน วัดโดยให้ผู้บริหารและคณาจารย์ตอบแบบวัดความพึงพอใจ

ในงานของมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า(Minnesota Satisfaction Questionnaire: MSQ) ที่สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, นงลักษณ์ วิรัชชัย, วรสุดา บุญยไพโรจน์, สุรางค์ วีรกิจพานิชย์ และโสภณา ตาแก้ว (2539) แปลและเรียบเรียงขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ก่อนมีการนำไปใช้จริง

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับผลการศึกษานำร่อง ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ 3 ข้อ ดังนี้

1. หลังจากการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว คณะวิชาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีประสิทธิผลการประกันคุณภาพสูงขึ้นทุกด้าน
2. โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายใน สำหรับกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นเป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในแบบที่มีการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระร่วมด้วย สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้มากกว่าแบบที่ไม่มีการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านนโยบาย ผลการวิจัยครั้งนี้นอกจากจะทราบระดับประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว ยังทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและแผนการจัดการเพื่อให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป
2. ด้านองค์ความรู้ ข้อค้นพบจากผลการวิจัยครั้งนี้นับว่าเป็นข้อความรู้ใหม่ เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่เคยมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งเครื่องมือวัดประสิทธิผลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้วัดระดับประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษาในหน่วยการศึกษาสาขาอื่นๆ ต่อไป
3. ด้านวิธีวิทยาการวิจัย การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงในโมเดลลิสเรลด้วยวิธีการสร้างแปรแทนที่มีการมีปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแบบตัวบ่งชี้เดียว ที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ นับว่าเป็นความก้าวหน้าด้านวิธีวิทยาการสำหรับประเทศไทย เนื่องจากไม่เคยมีผู้ใดศึกษาไว้ก่อน สำหรับในต่างประเทศนั้น ถึงแม้ Jaccard & Wan(1996) และ Schumacker (2002) จะได้ทำการศึกษาไว้แต่ก็เป็นการศึกษาในเชิงพิสูจน์ทฤษฎี ซึ่งใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลเดิม (secondary analysis) ทำให้มีข้อจำกัดในการนำสารสนเทศจากผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรนั้นเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา